

Introduktion till Silversmideshörnan

Idag ska vi:

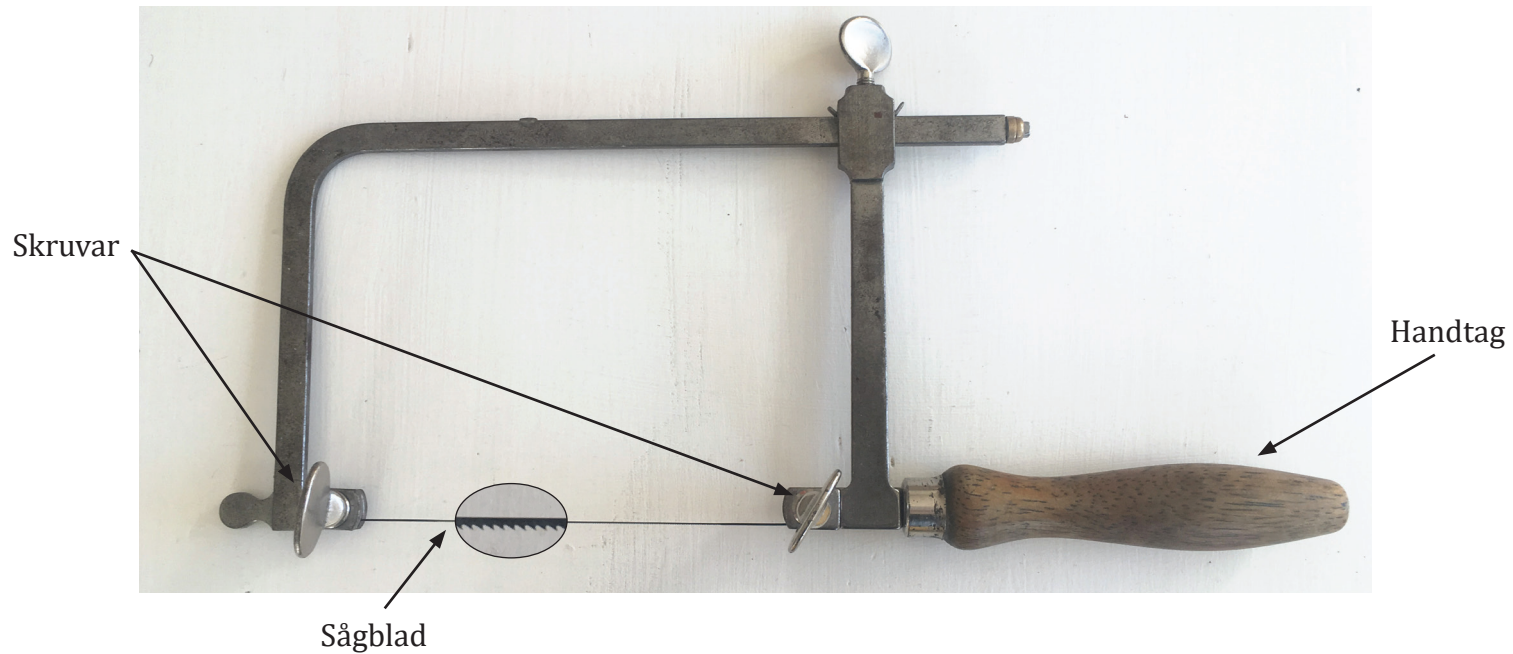
- Mäta ringstorlek
- Såga till en ringskena
- Fila till kanter - göra raka fogar
- Bocka en „ring“
- Löda
- Forma/smida ringen
- Ev. slipa och polera
- Vitkoka

Sågning

- spänna såg
  - öppna skruvarna - sätt i sågbladet med tänderna neråt/mot handtaget
  - spänn genom att trycka ihop bågen något - dra åt skruvarna
- sågblad- storlekar :
  - grövre sågblad* 10-0 där 0 är tunnast,
  - finare sågblad* 0-10/0 där 10/0 är tunnast (lagom 3/0)
- Håll sågen horisontellt - såga med lätta tag, utan tryck mot materialet - *låt sågen göra jobbet*
- såga yttre och inre form
  - utsågning av inre form*: borra ett hål - trä igenom sågbladet och spänn sedan sågen.
  - avslut*: släpp sågbladet genom att lossa på skruven - dra sedan ut sågbladet

Sågställning

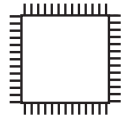

Filning

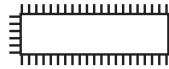
- Filar oftast bara åt ett håll - från dig
- Teknik
  - håll samma vinkel när du filar för att få en rak kant
  - stadigt grepp - spänn fast stycket eller håll stadigt mot underlaget/filnageln
  - ha ett lätt tryck på filen - man kan börja med grova tag om mycket ska bort
- huggning - filens finhet / avståndet mellan eggarna
  - jobba från grov till fin, kan avslutas med smärgel
- olika filar - olika profil för olika arbeten
- rengöring - filkarda

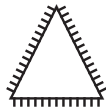
Olika tvärsnitt

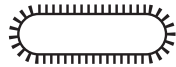
Fyrkantfil

Flat- / Ansatsfil

Trekantfil

Flackrund fil

Rundfil

Halvrund fil

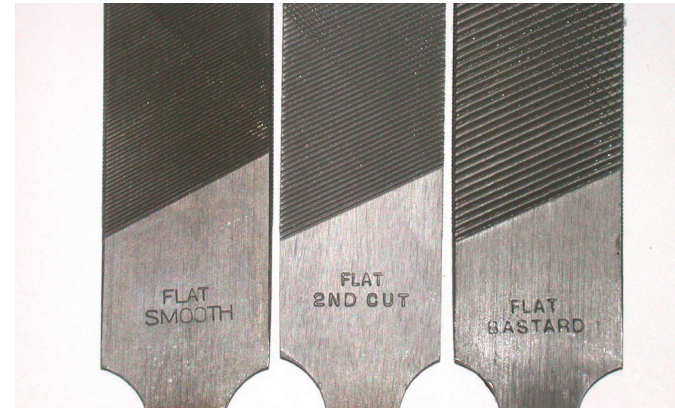

Fågeltunga

Barettfil

Olika huggning

Filkarda

Bockning/böjning

- olika tänger, anpassad efter typ av bockning och objekt
- Teknik:
  - inte knipa åt tången för hårt -lämnar bara märken (akta kanter)
  - forma material runt tången- inte tången runt materialet,
  - tänger är ofta konformade - böjen blir olika skarp på olika sidor
  - inte hålla ämnet för långt ner i tången - klämrisk
  - överarbeta inte materialet - kan gå av
  - glödga emellan om man böjer samma ställe ofta
  - fingrar är bra verktyg, mycket kan böjas med handkraft
  - ha tålamod - jobba bit för bit

Smida och/eller forma

- när du smider förflyttas material så det blir tunnare där slagen tar
- man hör på ljudet när man smider
- **smida**
  - görs järn mot järn
(flackjärn, regel, hammare, puckelanka, städ etc. av metall)
  - se till att verktyg är rena och repfria innan man börjar,
alla märken förflyttas till ämnet
  - se till att det alltid finns material mellan hammare och regel när du smider
annars blir det märken i verktygen,
  - glödga emellanåt så händer mer,
utan glödning kan det bli sprickor vid överbearbetning
- **forma**
  - görs exempelvis mot trä eller med gummi/trähammare mot järn,
  - ändrar bara formen - förflyttar inget material
  - tänk på att regler är koniska - vänd ämnet för att få jämn/rak form

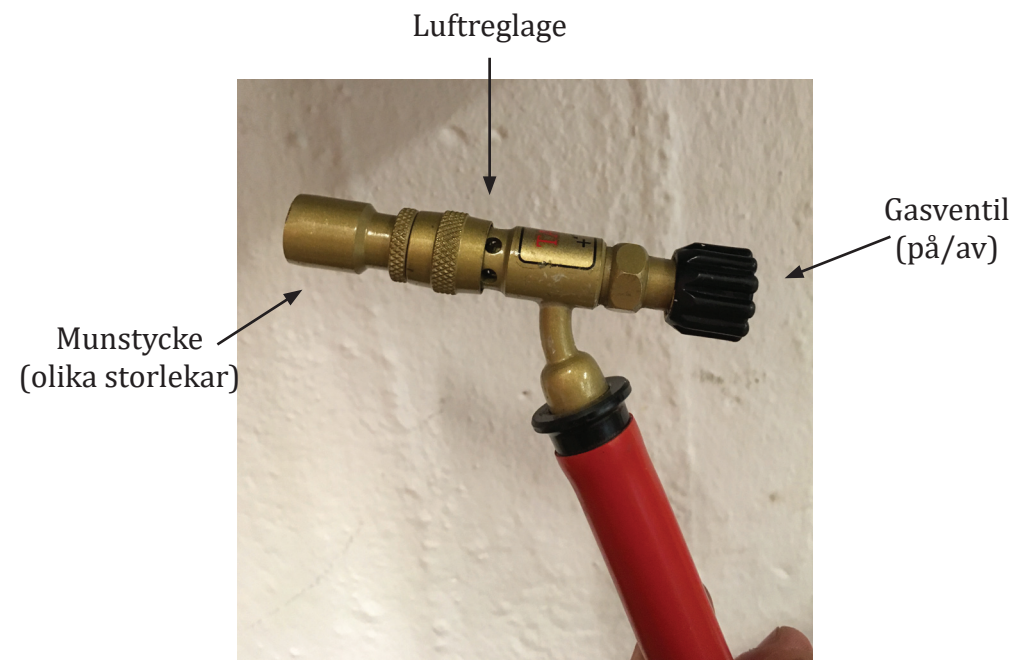
Gasol

- Öppna huvudkranen på flaskan
- Öppna ventilen på handstycket till du hör att det pyser
- Tänd lågan
- Tänk på var du riktar lågan
- Släck genom att stänga av gasen, försök inte blåsa ut lågan
- Tänk på att alltid stänga av huvudkranen till gasen

Gasolflaska (mixgas Butan/Propan)

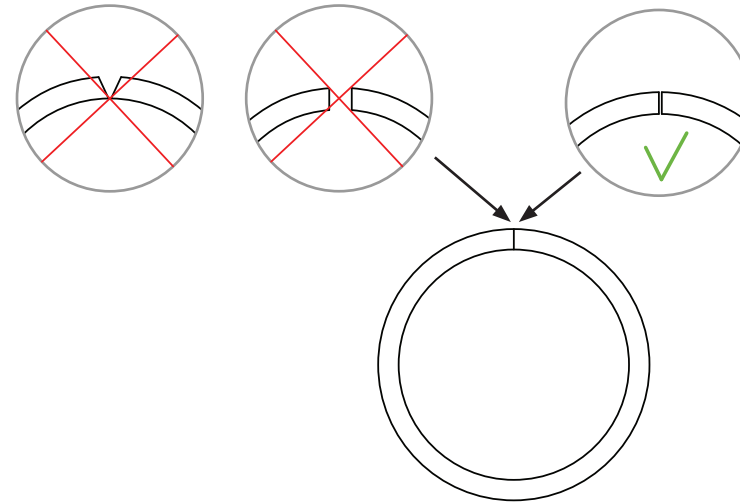
Lödpistol / Handstycke

Lödning

Förberedelser

- Se till att skarven är ren
  - Fila eller skav bort eventuella oxider
  - Kratza bort eventuell kokhud
- Se till att fogen är tight
  - Det går inte att "bygga" med lod.
  - En tight fog ger ett snyggare slutresultat
- Planera lödschema
  - Använd så hårt lod som möjligt. (olika hårdhet = olika smälttemp)
  - Ska du göra flera lödningar på samma stycke löder du alltid med ett hårdare lod först för att sedan gå ner på vekare och vekare lod
  - Lod kommer i stickor eller plåt. Lodstickor markeras genom att ena änden är böjd (se nedan), klipp därför alltid från den oböjda sidan så att markeringen inte försvinner.

- Tänk på att metallen rör på sig när den blir varm så fixera dem ordentligt med bindtråd, klämmor eller liknande.
OBS! Se till att ta bort eventuell bindtråd innan arbetet läggs ned i betbadet.
- Har du bearbetat materialet mycket kan det vara bra att glödga ur det innan lödning för att ta bort eventuella spänningar och minimera hur mycket det rör på sig. - *Om detta görs måste du se till att göra rent skarven igen innan du löder.*

När du löder

- Flussa både den nya fogen och eventuella gamla fogar.
- Lägg på lodpaljor
  - Tänk på att värmen kan göra att paljorna hoppar runt, se till att ha en pincett/sticka tillhands så att du kan justera paljorna medan du löder
  - Det går även att tillsätta lodpaljorna när man har börjat värma materialet.
  - Man kan också sticklöda, dvs att man inte klipper till paljor utan tillsätter lodet direkt från stickan
rekommenderas att testa först när ni har blivit lite varma i kläderna.
- Kapillärkraften är din vän!
  - Har du gjort en ren och tight fog kommer kapillärkraften se till att flussmedel och lod sugas in i skarven.
- Värm materialet
  - Se till att du har en fin låga genom att justera gasmängden och luftinsläppet
  - Lågan är som allra varmast vid den inre blåa tungans spets
  - Se till att värma på materialet, inte lodet. Det är silvret som ska komma upp i en så hög temperatur så att lodet smälter.
  - Värm jämt över hela objektet. Värmen styr lodet så värmer du mycket på ena sidan kommer lodet att leta sig dit.

flussmedel H

bra låga / varmest vid blå spetsen

Efterarbete

- Beta
  - Betbadet innehåller (på spacet) citronsyra som tar bort oxiderna som bildas när materialet värms upp.
  - Skölj av objektet noga efter att det legat i betbadet.
  - Använd plasttänger i betbadet
- Ta bort överfödigt lod genom att fila, fräsa eller smärgla.
- Slutför formen (fila/smida/forma osv) så att den ser ut som du önskar
- Polera eller trumla ifall du så önskar
- Det sista du gör är att vitkoka
  - Värm upp objektet tills ytan oxiderar, blir gråflammig
  - Var försiktig så att du inte värmer så mycket så att lodet smälter
  - Lägg i betbadet tills oxiden försvinner.
  - Objektet får då en mjölkvit yta som kallas för kokhud.
  - Kratza bort kokhuden med en kratsborste, se till att använda vatten och eventuellt diskmedel för att kratzen inte ska repa objektet.
  - Upprepa ca. 3 gånger eller tills ytan inte längre oxiderar när den värms upp.

Viktigt att tänka på

- **Kommer det järn i betbadet kommer järnoxider missfärja silver som sedan läggs i badet.
INGET JÄRN I BETBADET**
- **Tenn och bly reagerar med silver. (det "äter upp" silvret)
INGET TENN ELLER BLY I SILVERSMIDES HÖRNAN**
- **Ta hand om våra verktyg så håller de längre.**

Innan du går

- **Sopa upp och städa lödplatsen**
- **Se till att betbadet är avstängt, fyll eventuellt på med vatten om det behövs.**
- **Se till att locket till flussmedlet är på**
- **Se till att gasolen är avstängd**